

Percepția studenților români cu privire la cultura americană; șocul cultural în Statele Unite ale Americii

CARMEN ANDREEA ILEA, specializarea Sociologie, promoția 2019

ABSTRACT Această lucrare prezintă un studiu asupra percepției studenților români cu privire la elementele centrale pe care cultura americană le încorporează prin prisma valorilor și normelor pe care aceasta le transmite. Obiectivul specific al lucrării se concentrează pe fenomenul șocului cultural resimțit de studenți în momentul contactului cu noua cultură, întrucât acesta desemnează parcursul percepției indivizilor asupra a ceea ce reprezintă cultura americană. Întrebarea de cercetare vizează șocul cultural resimțit de către studenții români. Metoda folosită este analiza de conținut și observații participative, nestructurate și non-participative.

Câteva din inferențele teoretice la care am apelat, pentru a putea susține și argumenta lucrarea, din punct de vedere sociologic, fac referire la conceptul de **cultură**, din perspectiva lui Clifford Geertz (1973) și Lazăr Vlăsceanu (2011), fiind considerat unul din cei mai importanți factori în procesul de transmitere a valorilor și normelor sociale, precum și la ideea **șocului cultural**, din perspectiva lui Kalervo Oberg (1960), Paul S. Adler (1975) și Geert Hofstede (1997), rezonând între conformism social la valorile noii culturi și sentimentul de anxietate, stres și nesiguranță. Cu privire la abordarea teoretică a conceptului de **multiculturalitate**, Malory Nye (2007) și Stuart Hall (2001) îl descriu ca fiind un proces îndelungat care se bazează pe respectul pentru diferențele culturale existente între grupurile minoritare și majoritare și pe sentimentul de apartenență dintre indivizi. Williams D. R. (2003) și Jones J. M. (1997) abordează capitolul **problemelor sociale**, subliniind tipurile și semnificațiile conceptelor "rasism și "discriminare".

Rezultatele studiului fac referire la asocierea experienței americane, și implicit culturii americane, cu socializarea pozitivă, cu interiorizarea valorilor, normelor, obiceiurilor și stilului de viață american, cu ideea de pro-multiculturalitate și cu experimentarea șocului cultural pozitiv. Indivizii situați la polul opus s-au confruntat cu probleme sociale, de ordin discriminator și rasist și au valorificat experiența americană ca fiind una negativă, conform șocului cultural negativ resimțit în cadrul societății americane.

Cuvinte cheie: *cultură, șoc cultural, multiculturalitate, probleme sociale, socializare, America.*

1. INTRODUCERE

Lucrarea de față se centrează pe tema culturii americane, abordată din perspectiva studenților români, care au experimentat "visul american" timp de câteva luni, prin programul de schimb cultural "Work and Travel" USA. Studiul urmărește percepția studenților români cu privire la elementele centrale pe care le încorporează conceptul de cultură americană. Prin prisma globalizării, aceste elemente descriu cu precădere experiența schimbului cultural pe teritoriul american, socializarea (formarea prietenilor, legăturilor de lungă durată), multiculturalitatea, problemele sociale (rasismul/discriminarea), șocul cultural (educația, mentalitatea americanilor), stilul de viață american (vestimentația, tradiția culinară, sportul, arta), dar și ideea "visului american" (atracțiile turistice, metropolele).

Obiectivul specific al lucrării se centrează pe ideea șocului cultural resimțit de studenții români în momentul contactului cu noua cultură. America este locul potrivit în care putem regăsi o varietate de grupuri etnice, cu diferite culturi, tradiții, obiceiuri și valori. Tocmai de aceea, șocul cultural joacă un rol important în analiza lucrării de față, întrucât percepțiile și atitudinile studenților români cu privire la cultura americană sunt formate în urma existenței acestui fenomen social, care se manifestă diferit de la individ la individ.

Interesul și motivația pentru acest studiu și pentru această temă se regăsesc în experiența proprie de schimb cultural, prin programul "Work and Travel". În urma situațiilor cu care m-am confruntat de-a lungul șederii în America, în special la nivel cultural, am ales să cercetez într-un mod aprofundat percepția studenților români asupra acestui subiect. Contactul cu o nouă cultură, șocul cultural și adaptarea sau inadaptația la aceasta sunt doar câteva etape prin care trece un individ, atunci când experimentează pentru prima dată, pe o perioadă mai îndelungată de timp, o cultură nouă și diferită, cum e cea a Americii.

2. CADRUL TEORETIC

Societatea umană e compusă din două mari elemente, care se întrepătrund și formează universul conținuturilor ideatice și tangibile. Aceste elemente se referă la actorii sociali și la relațiile pe care aceștia le stabilesc unii cu alții în cadrul diferitelor contexte sociale (Vlăsceanu, 2011: 92). Analizând conceptul de cultură ca fiind unul din factorii cei mai importanți în determinarea principiilor și valorilor, trebuie să avem în vedere cadrul relațiilor și structurilor sociale ale actorilor sociali: muncă, distracție, căsătorie, familie, orientări politice și religioase, educație, informare, socializare (Vlăsceanu, 2011: 92). Astfel, caracteristicile și funcțiile culturii sunt redade de indivizii societății și pot fi diferite de la un context la altul.

Clifford Geertz în lucrarea sa, *The Interpretation of Cultures* (1973), definește cultura ca fiind un set de mecanisme de control, planuri, reguli, instrucțiuni sau chiar "programe" și nu un model complex de comportamente și atitudini, cum ar fi obiceiurile, tradițiile, normele și valorile unei societăți. Pe de altă parte acesta remarcă faptul că acțiunile unui individ nu sunt determinate de cultura din care acesta face parte, iar cultura este cea care dă sens acțiunilor individuale și nu poate fi redusă la modele specifice de comportament (Geertz, 1973). De-a lungul timpului indivizii au conviețuit în grupuri, formând comunități diferite (datorită tehnicilor specifice de obținere a hranei, de confecționare a uneltelor sau de creștere a copiilor), dar având scopuri comune (hrană, adăpost, apărare, educație). Conform afirmației lui Geertz, cultura este cea care oferă sens acțiunilor individuale, astfel că interiorizând anumite reguli și norme specifice grupului din care făceau parte, indivizii au reușit să formeze obiceiuri și comportamente comune, diferite de cele din restul comunităților.

Diferențele culturale dintre grupuri sunt prezente în viața de zi cu zi, astfel că un bun exemplu în acest sens îl reprezintă cultura culinară americană și cultura culinară românească. Un român care este obișnuit doar cu bucătăria românească va avea un șoc cultural în momentul în care va experimenta produsele "fast-food" și semi-preparatele americane, însă același lucru se poate întâmpla și în cazul unui american crescut doar cu mâncare nesănătoasă care se mută în România și trebuie să experimenteze și să se obișnuiască de-a lungul timpului cu produsele românești.

2.1. Clase, habitusuri sociale și capitalul cultural

"Oricărei societăți umane îi corespunde un tip distinct de cultură și orice cultură nu poate exista decât într-o societate anume" (Vlăsceanu, 2011: 104). Acest lucru explică prezența diferențelor semnificative dintre culturi, la nivel de gândire, concepții, idei, valori, norme, gusturi muzicale, gusturi culinare sau gusturi vestimentare. În opinia lui Pierre Bourdieu, granița dintre culturi este redată de granițele sociale dintre clase și habitusurile lor sociale. Astfel, poziția individului într-un spațiu cultural este determinată de clasa socială din care aparține, care la rândul ei este asociată cu un anumit **habitus** care reprezintă "un principiu generator și unificator care retraduce caracteristicile intrinseci și relaționale ale unei poziții într-un stil de viață unitar, adică un ansamblu unitar rezultat dintr-o selecție de persoane, bunuri, practici" (Bourdieu, 1999: 15) sau "un set de dispoziții care generează practici culturale de conformare, inovare sau adaptare și care sunt împărtășite și de ceilalți membrii ai clasei sociale respective" (Vlăsceanu, 2011: 105). Referitor la existența **claselor sociale**, Pierre Bourdieu este în dezacord, argumentând faptul că acestea nu există și că ceea ce există de fapt este spațiul social, "un spațiu de diferențe în care clasele există oarecum virtual, punctat, nu ca un dat, ci precum ceva ce ar fi de făcut" (1999: 19).

În lucrarea "Rațiuni Practice" (1999), Pierre Bourdieu susține faptul că există trei tipuri de **capital cultural**: primul este de lungă durată, prin *reprezentări ale minții și corpului*; al doilea se regăsește sub forma unor *bunuri culturale* (cărți, imagini, instrumente), iar al treilea se regăsește sub *formă instituționalizată* (calificări educaționale/academice, certificate de competență). Capitalul cultural sub aceste forme, dar și capitalul social sunt dependente de capitalul economic, întrucât acesta din urmă este cel care dirijează traseul celorlalte două. Spre exemplu, dacă un individ deține mai mult capital economic decât alt individ, atunci acesta va dispune de mult mai mult capital cultural decât celălalt, întrucât printr-un venit mai ridicat poate avea acces la o instituție școlară mai bună, la pregătire suplimentară, adică la un nivel de educație mai ridicat. Astfel, capitalul economic (prin capitalul social și cultural) este cel care conferă individului statutul social pe care îl deține sau la care aspiră.

2.2. Universuri culturale – George Murdock

Universul cultural, în percepția lui George Murdock (1949) presupune un set de activități întreprinse de indivizii unei societăți, prin care aceștia supraviețuiesc (caută hrană, îmbrăcăminte, adăpost), interacționează cu alți indivizi și împărtășesc acțiuni comune (nașterea, căsătoria, boala, vindecarea, moartea). În urma cercetărilor sale, Murdock a identificat mai multe **universuri culturale**, cum ar fi limba vorbită de indivizi, numele personal și chiar și umorul, glumele dintre indivizi. În lucrarea sa, *Social Structure*, acesta remarcă faptul că umorul reprezintă un mod prin care indivizii se eliberează de tensiunile din viața de zi cu zi și totodată acesta oferă sentimentul de unitate și familie în cadrul grupului (Murdock, 1949). Adaptată la tema studiului, ideea universului cultural se regăsește cu precădere în cultura americană, cât și în cultura românească. Astfel, identificând elementele centrale ale cercetării, putem conchide faptul că o experiență comună de schimb cultural, dar și anumite comportamente și atitudini comune (șocul cultural, ideea de pro multiculturalitate, anti-rasism și anti-discriminare, dar și

împărtășirea valorilor unui anumit stil de viață) pot fi considerate a fi universuri culturale, specifice anumitor zone geografice și anumitor grupuri de indivizi.

2.3. Șocul cultural

Kalervo Oberg este primul antropolog care a prezentat în lucrarea sa, *Cultural Shock: Adjustment to New cultural Environments* (1960), ideea de șoc cultural. În urma cercetărilor sale, acesta a descoperit faptul că indivizii sunt foarte entuziasmați la ideea contactului cu o nouă cultură, însă practica prezintă o altă realitate: aceștia devin ușor stresați în momentul în care interacționează cu indivizi care vorbesc altă limbă sau care folosesc alte expresii, decât cele cunoscute de ei. Conformismul social la valorile noii culturi presupune un stil de viață diferit, o cultură culinară diferită sau un program zilnic de activități diferite. A trăi constant cu acest set impus de reguli poate face ca individul să se simtă singur, incompetent și nesigur, astfel instaurându-se șocul cultural. După cum menționează și Oberg, indivizii reacționează la acest tip de comportament prin respingere inițială, iar mai apoi prin glorificarea și accentuarea valorilor propriei culturi (Oberg, 1960). Un exemplu în acest sens poate fi călătoria unui american în România: acesta poate fi surprins în mod negativ de obiceiul nesigur de conducere al românilor în comparație cu cel al americanilor, însă în aceeași măsură un român poate fi surprins în mod negativ de stilul de viață nesănătos al americanilor, în comparație cu cel al românilor.

Kalervo Oberg prezintă faptul că "șocul cultural este reprezentat de anxietatea care rezultă din pierderea tuturor semnelor noastre familiare și a simbolurilor contactului social. Aceste semne sau indicii includ o mie și una de modalități prin care ne orientăm spre situațiile vieții cotidiene" (Oberg, 1960). Pe de altă parte Paul S. Adler menționează în lucrarea sa, *The transitional experience: An alternative view of culture shock*, faptul că "șocul cultural reprezintă un set de reacții emoționale la pierderea elementelor din propria cultură, la noii stimuli culturali care nu au nicio semnificație socială sau la neînțelegerea experiențelor noi și diverse" (Adler, 1975). Concluzionând și comparând definițiile șocului cultural, Geert Hofstede susține faptul că "șocul cultural reprezintă o stare de stres în urma transferului unui individ într-un mediu cultural necunoscut lui" (Hofstede, 1997), definiție care se aseamănă cu celelalte definiții expuse și care întărește ideea originală a antropologului Kalervo Oberg.

Șocul cultural în percepția lui Michael Winkelman (1994: 121) face referire la o experiență care rezultă din situații cu factori de stres în contactul cu o anumită cultură. Spre exemplu, șocul cultural apare la grupurile de imigranți (studenți străini sau refugiați), la oamenii de afaceri sau la indivizii cu anumite misiuni (de ordin politic, economic). Acest lucru se poate întâmpla atât pentru americani, cât și pentru europeni, în propria lor societate. Winkelman amintește faptul că multiculturalitatea prezentă în Statele Unite ale Americii facilitează conflictele culturale și întărește existența șocului cultural, creând din acesta o importantă sursă de disconfort, stres și nesiguranță (1994: 121).

Circumstanțele care provoacă șocul cultural diferă de la individ la individ și se bazează pe anumiți factori. Aceștia se pot raporta atât la relațiile dintre indivizi (comunicare, ospitalitate, bunăstare), la percepția diferită a timpului și spațiului (fusul orar, caracteristici climatice), cât și la impactul cu problemele sociale (prejudicată, discriminare, rasism). Această schimbare socială pe care individul o resimte în momentul contactului cu o nouă cultură, se raportează la ordinea socială și la configurarea acesteia în societate.

2.4. Multiculturalitate

Acest proces de interrelaționare, cooperare, conectivitate globală și accentuare a dependenței de tehnologie, reprezintă un pas înainte pentru societate, o transformare pozitivă care intensifică și apropie dimensiunile sociale, politice, economice și culturale ale societăților.

Tocmai de aceea în prezent putem vorbi despre existența programelor de schimb cultural, cum ar fi "Work and Travel", în care constructul social "American Dream" reprezintă un element din ce în ce mai împărtășit de americani celorlalte popoare: "Visul american este acel vis al unei țări în care viața ar trebui să fie mai bună, mai plină, mai bogată pentru toți, cu posibilități pentru fiecare în funcție de abilități și rezultate" (James Truslow: 1931).

Armin Paul Frank și Helga Essmann oferă o perspectivă diferită asupra multiculturalității. În lucrarea *The Internationality of National Literatures in Either America: Transfer and Transformation* aceștia descriu multiculturalitatea ca fiind "conceptul ideal pentru multitudinea și multiplicitatea de forme de viață pe care o întâlniți în cadrul aceleiași societăți" (Frank, Essman, 1999). Aceștia menționează faptul că afirmația conform căreia multiculturalitatea implică un mixt de culturi omogene între ele și eterogene în relația cu celelalte nu transcende vechea perspectivă asupra multiculturalității. Astfel, în percepția lor, acest fenomen nu oferă soluții și nu contribuie încă la soluționarea problemelor care survin în urma diferențelor culturale dintre grupuri. Multiculturalitatea nu prezintă capacitatea de a aduce o înțelegere reală între indivizii unui grup, deoarece aceasta evită conflictele la nivel cultural și axează pe ideea conform căreia barierele existente între grupuri sunt inevitabile sau naturale (Frank, Essman, 1999).

Malory Nye prezintă în lucrarea sa, *The challenges of multiculturalism*, o nouă perspectivă asupra multiculturalității: aceasta nu face referire la nicio entitate sau ideologie, ci este un proces care are loc în mai multe țări, în diferite moduri (Nye, 2007). Așa cum menționează și Stuart Hall în lucrarea sa, *The multicultural question*, multiculturalitatea "descrie caracteristicile sociale și problemele de guvernare ale unei societăți în care comunitățile culturale trăiesc împreună și încearcă să construiască o viață comună păstrând în același timp o parte din identitatea lor originală" (Hall, 2001). Concluzionând, Malory Nye menționează faptul că procesele și provocările multiculturalității necesită o gestionare activă "pentru a se asigura că există respect atât pentru diferențele existente în societate, cât și pentru sentimentul de bază comun. Aceasta este o necesitate nu numai pentru grupurile *minoritare* sau *migrante*, ci și pentru grupul majoritar" (Nye, 2007).

2.5. Probleme sociale: rasism și discriminare

Studiile recente privind diferențele rasiale și etnice invocă rasismul și discriminarea ca fiind posibilele motive pentru rata crescută de mortalitate și morbiditate în rândul indivizilor de culoare și în rândul altor minorități etnice și rasiale (National Research Council [US] Panel on Race, Ethnicity, and Health in Later Life, 2004).

Williams D. R. remarcă faptul că indivizii atribuie semnificații comune conceptelor "rasism" și "discriminare", sugerând o atitudine negativă față de individul sau grupul care inițiază astfel de acțiuni (Williams, 2003). Pe de altă parte, acesta identifică discriminarea ca fiind un tratament inegal bazat pe apartenența la grup a individului. Percepțiile, atitudinile și comportamentele care fac referire la discriminare depind de context și de modul în care acest fenomen este perceput și interpretat de indivizii dintr-o societate (Williams, 2003).

În privința rasismului, Jones J. M. identifică diferite tipuri, cum ar fi cel *personal*, care este considerat a fi echivalent cu prejudecata, cel *instituțional*, care implică un set de condiții de mediu care favorizează un grup în detrimentul altuia și cel *cultural*, care face referire la atitudinea de superioritate a unui grup față de altul. De asemenea rasismul face referire la controlul unui grup asupra resurselor pe care un alt grup le dorește sau de care are nevoie (Jones, 1997).

3. ÎNTREBAREA DE CERCETARE

3.1. Cum este resimțit șocul cultural de către studenții români?

Prin această întrebare de cercetare urmăresc să analizez șocul cultural resimțit de către studenții români la contactul cu noua cultură, străină lor: cultura americană. Șocul cultural poate fi unul pozitiv sau negativ. Percepția studenților asupra a ceea ce reprezintă cultura americană și care sunt componentele ei cheie se raportează în primul rând la șocul cultural pe care aceștia îl manifestă în primele zile sau primele săptămâni de ședere în America. Acest șoc cultural este cel care desemnează parcursul percepției asupra a ceea ce reprezintă pentru studenți cultura americană și elementele care o compun.

4. OBIECTIVUL GENERAL AL CERCETĂRII

Lucrarea de față își propune, ca obiectiv general, să analizeze percepția studenților români cu privire la cultura americană, din perspectiva experienței culturale "Work and Travel". Atunci când vorbim despre cultura unei țări, trebuie să ne raportăm la elementele pe care indivizii le au în comun și pe care le observă atunci când interacționează unii cu ceilalți sau chiar și atunci când analizează propria lume în care trăiesc. Cercetarea încearcă să surprindă toate elementele culturale pozitive și negative, pentru a putea oferi o viziune de ansamblu asupra a tot ceea ce înseamnă cultura americanilor din perspectiva studenților români. Aceste elemente pot fi redade prin următoarele sub-concepte: experiența schimbului cultural (pozitivă, negativă), socializarea dintre indivizi, multiculturalitatea, problemele sociale (discriminarea, rasismul), stilul de viață american (vestimentație, muzică), ideea de *American Dream* (atracții turistice, metropole), dar și șocul cultural (pozitiv sau negativ).

4.1. Obiectivul specific al cercetării – șocul cultural resimțit

Obiectivul specific al cercetării se raportează la întrebarea de cercetare care vizează șocul cultural resimțit de către studenții români la contactul cu noua cultură: cultura americană. Șocul cultural desemnează procesul care cuprinde stări fizice și emoționale prin care indivizii trec în momentul în care iau contact cu o nouă cultură, cu obiceiuri și valori diferite. Astfel, șocul cultural, pozitiv sau negativ, în acord cu propriul *background* cultural, este cel care influențează percepția individului cu privire la experiența americană și implicit cu privire la cultura americană și la componentele sale ca ansamblu.

5. METODOLOGIA DE CERCETARE

5.1. Observații

Observația participativă face referire la integrarea temporară a cercetătorului în grupul pe care îl studiază. Studiarea culturii americane prin prisma studenților români plecați în Statele Unite ale Americii cu programul "Work and Travel" reprezintă o modalitate bună de decodificare a culturii. Observația participativă a cercetătorului în cadrul acestui context este metoda care ajută la decodificarea culturii din interior. Astfel, am apelat la propria experiență americană și am reușit să particip în mod direct și activ la rezultatele cercetării de față. Prin intermediul observațiilor participative pe perioada celor patru luni în Statele Unite ale Americii, am reușit să surprind câteva elementele importante cu privire la stilul de viață american, atitudinea și percepția lor vis-a-vis de relația cu indivizii din culturi diferite și de asemenea am reușit să surprind atitudinea și percepția studenților români vis-a-vis de cultura americană, prin intermediul experienței lor propriu-zise la locul de muncă, acasă sau în locuri publice.

5.2. Analiză de conținut calitativă

În lucrarea de față, scopul analizei de conținut îl constituie identificarea, descrierea, analizarea și interpretarea opiniilor online ale studenților cu privire la cultura americană, în urma experienței schimbului cultural "Work and Travel". Analiza de conținut se desfășoară în mediul online, în cadrul platformelor *Facebook* și *Youtube*, platforme care la ora actuală în România sunt considerate a fi de mare amploare și utilizate de o mare parte a populației țării.

În ceea ce privește rețeaua socială **Facebook**, am ales să identific și să analizez comentariile și postările studenților din grupurile de discuții special create pentru schimbul cultural "Work and Travel". Pentru a facilita acest demers, accesul în aceste grupuri a fost primul pas. **Selecția grupurilor** s-a bazat pe numărul membrilor și numărul postărilor pe zi. Referitor la tematica postărilor și comentariilor studenților, am ales să identific și să analizez percepția acestora cu privire la cultura și automat la experiența americană.

Raportându-mă la rețeaua socială **Youtube**, unde utilizatorii pot încărca și vizualiza materiale audio-video, țin să precizez faptul că o bună parte dintre studenți au propriul canal de youtube și postează deseori vlog-uri (o formă de blog în care materialele sunt de tip video) prin care își exprimă direct, în fața camerei, opiniile, sentimentele, frustrările, emoțiile și experiențele cultural-americe. **Selecția vlog-urilor** s-a bazat pe numărul de vizualizări de pe Youtube.

Motivul pentru care am ales să analizez percepția studenților prin aceste două mari platforme de socializare este **popularitatea** lor în special în rândul tinerilor care experimentează schimbul cultural "Work and Travel". În mediul online aceștia reușesc să-și exprime opiniile, percepțiile și ideile cu privire la tot ceea ce înseamnă cultura și experiența americană, iar pe de altă parte reușesc să prezinte și să ofere informații relevante în legătură cu demersurile pe care trebuie să le facă pentru a ajunge în Statele Unite ale Americii.

Cu privire la grila analizei de conținut, am ales să identific principalele aspecte pe care le studiez și pe care le regăsesc în răspunsurile/postările/vlog-urile studenților și să confirm sau să infirm atitudinea pozitivă și negativă a acestora cu privire la aspectele analizate în concordanță cu tema studiului. Această grilă este destinată atât platformei Facebook, cât și platformei Youtube, întrucât scopul analizei de conținut este să identifice și să enunțe percepția studenților cu privire la cultura americană în mediul online.

Diferențierea celor două platforme sociale nu reprezintă unul din scopurile lucrării de față, deoarece aceasta se axează pe compararea elementelor principale, pe când scopul analizei de conținut este să construiască un tot de elemente comune între cele două platforme online, cu scopul de a identifica și analiza opiniile studenților cu privire la cultura americană, prin prisma activității lor online.

Grupurile Facebook la care am avut acces pentru analiza de conținut sunt următoarele: "Work and Travel USA" (20.004 membri), "WORK AND TRAVEL 2019" (19.147 membri), "Work and Travel USA 2019" (13.919 membri), "Work and Travel SUA" (11.361 membri) și "BackPack Work and Travel USA 2019" (7.519 membri).

Vlog-urile (Youtube) analizate sunt următoarele: *Experiența mea cu Work&Travel* (26.670 de vizionări: <https://www.youtube.com/watch?v=h1p5PHhctgw>), *Vlog 2: Work and Travel. Merită să mergi în State?* (24.547 de vizionări: <https://www.youtube.com/watch?v=1Wh2APMx1k4&t=522s>), *Work and Travel - cea mai tare experiență din studenție* (20.437 de vizionări: <https://www.youtube.com/watch?v=gpzfmeLhck>), *Work and Travel | cea mai tare experiență din studenție | Ride the Wave Movie* (17.824 de vizionări: <https://www.youtube.com/watch?v=jqDD0vtjhjw>), *Story time: Work and travel experience* (15.000 de vizionări: https://www.youtube.com/watch?v=sco1H_FYJoM), *Work and Travel: Zbor*

pierdut? Am vrut să mă întorc acasă? Bani? + Miami, Bahamas și New York (8.522 de vizionări: <https://www.youtube.com/watch?v=v2D9ajgYsQg>).

6. ANALIZA DE DATE/INTERPRETARE

6.1. Atitudine pozitivă vs. atitudine negativă

Atitudinea studenților față de cultura americană și implicit față de propria experiență americană poate fi analizată din perspectiva a două valori: atitudine pozitivă sau atitudine negativă. Aceste două valori sunt definite în raport cu tema cercetării și cu perspectiva teoretică. **Atitudinea pozitivă** vis-a-vis de tot ceea ce reprezintă cultura americană și implicit experiența în Statele Unite ale Americii se raportează la următoarele: entuziasmul față de modul de viață al americanilor în ceea ce privește vestimentația, mâncarea, obiceiurile, formarea prietenilor și legăturilor noi cu oameni din toată lumea, ideea de pro-multiculturalitate, dar și sentimentul de independență, libertate de exprimare și maturitate, reprezentat de șocul cultural pozitiv.

Atitudinea negativă a studenților față de cultura americană se raportează în primul rând la un șoc cultural negativ: sentimente de neliniște, singurătate, stres sau îngrijorare, sentimente cauzate de eșecul încercării de adaptare și integrare în grupurile de colegi de muncă sau vecini. Pe de altă parte atitudinea negativă se raportează și la cartierele rău-famate, droguri și alcool și automat la o rată ridicată de criminalitate și infraționalitate în rândul tinerilor, dar și la sentimentul de discriminare sau rasism (de sex, etnie, rasă, vârstă), mâncarea fast-food și alimentele conservate, care sunt nesănătoase și total diferite față de cele românești. Șocul cultural negativ apare în urma așteptărilor și dorințelor irealiste ale studenților, cu privire la modul de viață pe care îl vor avea în Statele Unite ale Americii sau cu privire la atitudinea și comportamentul celor din jur.

6.2. GRILA DE ANALIZĂ DE CONȚINUT – FACEBOOK

CONCEPTE	Confirmare Facebook (comentarii, postări)	Atitudine exprimată pe Facebook	Nume grup Facebook
Experiența Work&Travel	Pentru mine aceasta a fost prima vară în SUA și am avut foarte multe de învățat aici.	pozitivă	Work and Travel USA
	Când m-am înscris în program am avut niște speranțe foarte mari în ceea ce privește programul [...] Nu i-am înțeles pe cei care spun că e minunat și extraordinar.	negativă	BackPack Work and Travel USA 2019
	Modul în care angajatorul își tratează angajații este unul josnic. Am avut momente când mi-am regretat experiența americană din cauza angajatorului.	negativă	WORK AND TRAVEL 2019
	Pentru mine, experiența cu "work and travel" a însemnat, mai mult decât orice, o victorie în sensul unei maturizări de care nu știam că am nevoie.	pozitivă	Work and Travel USA 2019
Socializare	Mi-am făcut gașcă acolo și am călătorit peste tot. Lumea e foarte prietenoasă. Trebuie doar să fii deschis.	pozitivă	BackPack Work and Travel USA 2019
	Am reușit să mă integrez relativ ușor, deși nu am interacționat extrem de mult cu o cultură americană cinematografică, așa cum poate mă așteptam.	pozitivă	Work and Travel USA 2019

	Am legat prietenii strânse (încă ținem legătura și ne vedem des) [...] cei mai mulți prieteni au fost tot români.	pozitivă	BackPack Work and Travel USA 2019
	Munca a fost grea (solicitantă fizica, multe ore) dar motivantă din punct de vedere al banilor și al atmosferei (relațiile cu colegii erau bune, chiar și cu șefii).	pozitivă	WORK AND TRAVEL 2019
Multiculturalitate	Spiritul unei existențe americane îl simțeam cel mai mult atunci când mergeam la <i>Acme</i> [...], unde oamenii îți zâmbeau și te întrebau cum ești fără să te cunoască.	pozitivă	Work and Travel USA 2019
	Am reușit să îmi fac prieteni din alte țări precum: Turcia, Kazahstan, China, Rusia, Indonezia, Republica Moldova [...]	pozitivă	WORK AND TRAVEL 2019
	Mi-am făcut prieteni noi de peste tot și cu o ușurință foarte mare, mi-am făcut mai mulți prieteni decât mi-am făcut vreodată în țară.	pozitivă	BackPack Work and Travel USA 2019
	Am reușit să leg prietenii de peste tot (Republica Dominicană, Haiti, Nepal, Serbia, Croația).	pozitivă	BackPack Work and Travel USA 2019
Rasism/ discriminare	Nu m-am lovit de rasism, pentru că accentul nu m-a dat de gol. Foarte rar am fost întrebare de unde sunt, iar atunci când le spuneam că sunt din Transilvania nu credeau: ei știau că acest loc nu există în realitate.	pozitivă	WORK AND TRAVEL 2019
	M-am lovit de discriminare: managerul era o femeie din zona fost comunistă (Rusia sau Ucraina) și avea persoane "favorite", vorbea autoritar și ne jignea.	negativă	Work and Travel USA 2019
	Nu am avut probleme cu integrarea și nici nu m-am simțit vreodată discriminată [...]	pozitivă	Work and Travel USA
	În America, mama democrației, am simțit pentru prima dată ce înseamnă un regim restrictiv, care îți îngreășește libertățile naturale.	negativă	Work and Travel USA 2019
Șoc cultural	Desigur că am reușit să interacționez și cu cultura lor. Din punct de vedere culinar, am fost șocat să văd cât de nesănătoasă e mâncarea lor și fără gust față de ce ÎNCĂ mai avem noi.	pozitivă	WORK AND TRAVEL 2019
	Americanii sunt înnebuniți după sărbători, iar "4th of July" sau Ziua Independenței este șansa perfectă de a demonstra cât sunt de patriotici.	pozitivă	WORK AND TRAVEL 2019
	Aproape totul în America este ca în filme: fete blonde îmbrăcate cu pantaloni de blugi scurți și hanorace largi, poliția care savurează cina la <i>Burger King</i> sau la <i>Dunkin Donuts</i> .	pozitivă	Work and Travel SUA
	Americanii obișnuiesc să iasă în stradă, să organizeze parade, să meargă la picnicuri, să mănânce cârnați și burgeri pe grătar și să bea bere "Budwiser".	pozitivă	Work and Travel SUA
„American Dream”	E greu de ales cât timp să petreci într-un oraș care nu doarme niciodată, precum New York-ul.	pozitivă	Work and Travel SUA
	Chiar dacă ai conștientizat deja că ești în State, tot ai impresia că ai aterizat pe platourile de filmare ale unui serial TV american.	pozitivă	BackPack Work and Travel USA 2019

	Pentru mine, experiența americană a însemnat descoperirea unei culturi și civilizații noi, a unor obiceiuri noi.	pozitivă	Work and Travel USA 2019
	Vizitatul Americii este "cireșa de pe tort" - te minunezi, pur și simplu - ești în filmul acela pe care l-ai văzut de atâtea ori.	pozitivă	Work and Travel USA
Stilul de viață american	Americanii sunt foarte prietenoși și deschiși, în comparație cu românii care doar te salută pe stradă și atât. Americanii sunt mai săritori și dispuși să te ajute.	pozitivă	Work and Travel USA
	Ceea ce am remarcat în acest timp a fost faptul că americanii erau foarte deschiși, prietenoși și nu m-am simțit nicio clipă constrânsă în vreun fel sau discriminată.	pozitivă	Work and Travel USA 2019
	Americanii sunt oamenii <i>friendly</i> și chiar se ofereau să ne ducă cu mașina să vizitam locuri sau să ieșim în oraș cu ei.	pozitivă	Work and Travel USA 2019
	Oamenii de acolo sunt foarte înțelegători și prietenoși și te ajută să te integrezi.	pozitivă	Work and Travel USA

În ciuda faptului că deși nu există comentarii ample, complexe, care să sublinieze întreaga experiență americană și în mod special elementele care compun cultura americană, observ totuși o continuitate în întreaga "paletă" de comentarii. Astfel, deși unele comentarii sunt incomplete și insuficiente în informații relevante lucrării de față, acestea se completează cu restul comentariilor, pe care studenții le construiesc cu scopul de a încerca să convingă cât mai mulți studenți că experiența americană este (sau nu) o experiență extraordinară și de neuitat.

Identificând și analizând percepția studenților cu privire la cultura americană, prin prisma câtorva elemente definitorii care o compun, putem observa un prim aspect: experiența americană directă este valorificată de studenți atât pozitiv, cât și negativ în mediul online. Spre exemplu, o studentă remarcă pe Facebook, pe unul din grupurile de socializare "Work and Travel" faptul că "Pentru mine, experiența Work and Travel a însemnat, mai mult decât orice, o victorie în sensul unei maturizări de care nu știam că am nevoie" – fapt care sugerează o **atitudine pozitivă** vis-à-vis de experiența americană și implicit de cultura americană, prin aceea că valorile, normele și ideile devin interiorizate, odată cu primul contact cu noua cultură. Reușind să se adapteze cu succes noii culturi, această studentă valorifică experiența americană ca fiind o "victorie" în sensul maturizării sale. Pe parcursul celor 4 luni de ședere în America, experiența schimbului cultural a contribuit considerabil și în mod pozitiv la procesul de maturizare al studentei, chiar dacă acesta nu a reprezentat un țel sau un obiectiv al acesteia. De asemenea, pentru o altă studentă, experiența americană (prima ei experiență de acest fel) a fost una marcantă, întrucât aceasta consideră că a avut foarte multe lucruri de învățat acolo. **Șocul cultural pozitiv** pe care l-a experimentat aceasta a contribuit la dezvoltarea personală și profesională a studentei, întrucât pe perioada schimbului cultural aceasta a reușit să interiorizeze valorile dominante ale culturii americane și să învețe foarte multe lucruri utile și interesante, pe care nu le știa până atunci și cărora le-a acordat o importanță sporită în momentul contactului cu noua cultură, străină acesteia. Astfel, acest prim aspect analizat subliniază **sentimentul pozitiv** pe care studenții îl resimt cu privire la experiența americană culturală.

Pe de altă parte, experiența americană este valorificată și din punct de vedere negativ, în sensul de **șoc cultural negativ**, întrucât unii studenți nu au reușit să se adapteze acestei culturi, nu au reușit să interiorizeze anumite valori și credințe sau nu au simțit că doresc să facă acest lucru și au regretat experiența americană, experiență pe care alții o consideră extraordinară și de neuitat. Spre exemplu, un student remarcă următoarele: "Când m-am înscris în program am avut niște speranțe foarte mari în ceea ce privește programul [...] Nu i-am înțeles pe cei care spun că e

minunat și extraordinar". Această **atitudine negativă** față de experiența americană a studentului sugerează o dezamăgire profundă, dezamăgire care a luat naștere odată cu contactul direct cu munca. Așa cum menționează și el, munca a fost un proces destul de greu, iar relația cu ceilalți nu a ajutat deloc la bunăstarea sa, ci mai degrabă s-a raportat la necooperare și interacțiune aproape inexistentă. Un alt student subliniază un alt motiv pentru care experiența americană l-a dezamăgit: "Modul în care angajatorul își tratează angajații este unul josnic. Am avut momente când mi-am regretat experiența americană din cauza angajatorului". Problemele de ordin etic și moral sunt probleme cu care unii studenți s-au confruntat pe perioada șederii lor în Statele Unite ale Americii, astfel că aceștia au început să-și formeze o părere despre cultura americană, despre comportamentul și atitudinea americanilor vis-a-vis de celelalte culturi, părere bazată strict pe **experiența americană negativă** pe care au experimentat-o.

Referitor la procesul de interiorizare a valorilor și credințelor culturii americane, prin **procesul de socializare** în grup, studenții au o **atitudine pozitivă** și puternică vis-à-vis de acceptarea, tolerarea și armonizarea relațiilor de prietenie dintre ei și indivizii din culturi diferite. Astfel, o studentă remarcă faptul că și-a făcut o mulțime de prieteni și că a călătorit peste tot împreună cu ei: "Lumea e foarte prietenoasă. Trebuie doar să fii deschis". O mentalitate pro prieteniei, socializării și oportunităților este o mentalitate pe care foarte mulți studenți o au: "Munca a fost grea (solicitantă fizic) dar motivantă din punct de vedere al banilor și al atmosferei (relațiile cu colegii erau bune, chiar și cu șefii)". Astfel, formarea prietenilor de lungă durată a reprezentat o acțiune finală, care a survenit în urma **socializării, cooperării și interacțiunii pozitive** de-a lungul celor 4 luni de ședere în America.

Pe de altă parte, alt student remarcă un lucru pe care alții l-ar considera destul de neimportant sau chiar inutil în experiența americană și anume relațiile de prietenie cu alți români: "Am legat prietenii strânse (încă țin legătura cu unii) și cei mai mulți prieteni au fost tot români". Astfel, deși **socializarea** cu indivizii din altă cultură a fost un proces care a adus beneficii spirituale, o foarte bună colaborare și înțelegere a fost observată la nivelul relațiilor de prietenie dintre români, întrucât interiorizarea și împărtășirea propriilor valori și norme, într-o comunitate în care există doar valori și credințe impuse de alții, străine lor, a fost un proces cunoscut, care a readus în amintirea studenților români ideea de "acasă". Referitor la contactul cu o **cultură americană "cinematografică"**, o studentă afirmă faptul că deși nu a interacționat atât de mult cu o astfel de cultură (deși își dorea și aștepta să fie așa), aceasta a reușit totuși să se integreze "relativ ușor" în elementele culturii americane și în relațiile cu ceilalți indivizi.

Multiculturalitatea reprezintă un subiect apreciat în **mod pozitiv** de către studenții români, astfel că aceștia consideră experiența schimbului cultural o maturizare în adevăratul sens al cuvântului, o schimbare și o deschidere spre nou, spre a învăța lucruri noi și spre a te dezvolta: "Am reușit să îmi fac prieteni și din alte țări precum: Turcia, Kazahstan, China, Rusia, Indonezia, Republica Moldova; studenți cu care am interacționat și de la care am învățat câte ceva". Astfel, **multiculturalitatea** reprezintă un fenomen acceptat, apreciat și încurajat la nivelul mentalității studenților români, dar și la nivelul mentalității studenților americani. De-a lungul perioadei schimbului cultural s-au format prietenii frumoase, prietenii care vor dura chiar și la mii de kilometri depărtare. Un student amintește despre spiritul unei existențe americane în momentul în care mergea la cumpărături, iar oamenii de acolo îl salutau și îl întrebau diferite lucruri, fără să îl cunoască, ci pur și simplu din politețe, curiozitate, bunăstare și prietenie. Acest aspect l-a marcat din punct de vedere cultural și i-a oferit o nouă perspectivă asupra a ceea ce înseamnă o cultură diferită, care transmite valori și credințe diferite și care reușește să însuflească profund **ideea de pro-multiculturalitate**. Totodată există și sentimentul de apartenență la grupul nou, în care valorile sunt acceptate, interiorizate și împărtășite, astfel încât relațiile de prietenie dintre indivizii din culturi diferite devin foarte apropiate: "Mi-am făcut prieteni noi de peste tot și cu o

uşurinţă foarte mare, mi-am făcut mai mulţi prieteni decât mi-am făcut vreodată în ţară" şi "am reuşit să leg prietenii de peste tot (Republica Dominicană, Haiti, Nepal, Serbia, Croaţia)".

Referitor la capitolul **probleme sociale**, studenţii s-au confruntat în mică măsură cu discriminare sau rasism. **Comentariile negative** vis-à-vis de aceste probleme s-au raportat la lucruri subiective, la emoţii şi sentimente, uneori nejustificate sau nefondate în comentarii: "În America, mama democraţiei, am simţit pentru prima dată ce înseamnă un regim restrictiv, care îţi îngrădeşte libertăţile naturale" şi altele justificate: "M-am lovit de discriminare, deoarece managerul era o femeie din zona fost comunistă (Rusia sau Ucraina) şi avea persoane favorite mereu, vorbea autoritar şi ne jignea". Aceste tipuri de comentarii şi aceste informaţii transmise s-au regăsit de foarte puţine ori, fapt care semnifică **importanţa scăzută acordată** de studenţi acestei probleme. Aceştia nu resimt o problemă la nivelul comportamentelor celorlalţi, astfel încât sesizările cu privire la acest aspect întârzie să apară sau sunt chiar inexistente.

Pe de altă parte, unii studenţi au o **atitudine pozitivă** cu privire la procesul de integrare în noua cultură: "Nu m-am lovit de rasism, pentru că accentul nu m-a dat de gol. Foarte rar am fost întrebat de unde sunt, iar atunci când le spuneam ca sunt din Transilvania nu credeau: ei ştiau că acest loc nu există în realitate" şi "Nu am avut probleme cu integrarea şi nici nu m-am simţit vreodată discriminată, din contră, m-am simţit tratată ca şi cum eram de acolo". Astfel, studenţii au încercat să se integreze prin împărtăşirea propriilor valori şi idei, iar americanii au fost încântaţi de contactul cu o nouă cultură, străină, de care au auzit poate doar în poveşti sau basme.

Din punct de vedere al **şocului cultural** pe care studenţii l-au experimentat, aceştia se pot încadra în două mari tipologii: cei care au experimentat şocul cultural negativ (un grup destul de restrâns de indivizi) şi cei care au experimentat şocul cultural pozitiv. Astfel, un student remarcă faptul că deşi a interacţionat cu indivizii din cultura americană şi a reuşit să se adapteze stilului de viaţă, a fost totuşi surprins neplăcut din punct de vedere culinar, de mâncarea nesănătoasă pe care aceştia o au, iar acest lucru a fost valorificat de acesta în acord cu bucătăria şi produsele româneşti, fapt care l-a determinat să experimenteze **şocul cultural negativ**.

Un alt student surprins de nebunia sărbătorilor de care dau dovadă americanii, spune că: "*4th of July* sau Ziua Independenţei este şansa perfectă de a demonstra cât sunt de patriotici". Acest aspect l-a determinat pe studentul român să experimenteze **şocul cultural pozitiv** în ceea ce priveşte devotamentul americanilor faţă de poporul lor. Pe de altă parte alţi studenţi vorbesc despre "America din filme", cea în care oamenii obişnuiesc să se distreze, să iasă în stradă, să organizeze picnicuri şi să mănânce burgeri, dar şi cea în care întâlnesc "fete blonde îmbrăcate cu pantaloni de blugi scurţi şi hanorace largi, poliţia care savurează cina la *Burger King* sau la *Dunkin Donuts*". În momentul impactului cu o nouă cultură, străină propriilor valori, indivizii se poziţionează diferit, în funcţie de **capitalul social şi cultural** pe care îl au: unii pot reacţiona pozitiv la stilul de viaţă haotic, nesănătos şi agitat, însă alţii pot reacţiona negativ la acestea. Astfel, subiectivitatea indivizilor îşi pune amprenta în gândirea şi acţiunile lor.

"**American dream**" este construcţia socială pe care mulţi studenţi încearcă să o experimenteze în mod direct şi să simtă cu adevărat viaţa în **stil american**, în stil cinematografic. Astfel, în concepţia studenţilor, America va rămâne întotdeauna tărâmul viselor, în care orice este posibil, în care poţi să descoperi mereu noi culturi, noi civilizaţii şi noi obiceiuri. Unii remarcă faptul că deşi încerci să conştientizezi totul ca pe o realitate tangibilă, vei avea mereu impresia că eşti pe "platourile de filmare ale unui serial TV american" sau că eşti în "filmul acela pe care l-ai văzut de atâtea ori". De asemenea o studentă aminteşte un aspect legat de oraşul care nu doar mereu niciodată, oraşul emblemă, pe care îl asociază mereu cu Statele Unite ale Americii – New York-ul. Astfel, în concepţia studenţilor români ideea de "**American dream**" va domina mereu şi va avea o însemnătate profundă, fapt care va stârni întotdeauna dorinţa de cunoaştere a culturii americane.

Stilul de viață american este un **stil apreciat pozitiv** de către studenții români, datorită prieteniei de care dau dovadă aceștia și de disponibilitatea lor în a-ți oferi ajutorul atunci când ai nevoie. O studentă remarcă faptul că "americani sunt oameni *friendly* și uneori chiar se ofereau să ne ducă cu mașina să vizităm locuri sau să ieșim în oraș cu ei". Faptul că studenții români îi consideră pe americani prietenoși, înțelegători și dispuși să te ajute să te integrezi, denotă faptul că **stilul de viață american** este **admirat și apreciat** în ochii studenților români.

6.3. GRILA DE ANALIZĂ DE CONȚINUT – YOUTUBE

CONCEPTE	Confirmare Youtube (videoclipuri)	Atitudine exprimată pe Youtube	Link Youtube
Experiența Work&Travel	Nu pot să exprim prin cuvinte ceea ce simt față de experiența asta. E fenomenal!	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=jqDD0vtJhjw
	Am trecut prin multe, și bune și rele, dar tot o vară de neuitat a fost!	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=1Wh2APMx1k4&t=522s
	Am făcut lucruri pe care în țară nu le-aș fi făcut niciodată. Am învățat extrem de multe lucruri și am devenit mult mai tolerant cu oamenii.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=1Wh2APMx1k4&t=522s
Socializare	Am cunoscut o grămadă de oameni care m-au făcut să mă dezvolt din toate punctele de vedere.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=jqDD0vtJhjw
	Mi-am făcut prieteni mulți din România, Moldova, Serbia, Bosnia, Bulgaria, Rusia, Lituania, Nepal, State.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=NZhsWZp8NBc
	Experiența de la restaurant a fost foarte interesantă, datorită oamenilor cu care am lucrat și cu care m-am împrietenit.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=1Wh2APMx1k4&t=522s
	Cel mai mult mi-a plăcut de mediul de la muncă, de colegii cu care lucram. Ne-am	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=jqDD0vtJhjw

	simțit ca o familie.		
Multiculturalitate	Am cunoscut o mulțime de oameni de peste tot, oameni diferiți și am interacționat cu ei.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=jqDD0vtJhjw
	Împărțeam camera cu 2 chinezi care nu prea știau engleză și vorbeau foarte mult în chineză, fapt care m-a făcut să mă simt puțin aiurea.	negativă	https://www.youtube.com/watch?v=gpzfmeLlhck
	Noi am stat în apartament cu filipinezi și a fost foarte ok. La final am plâns și ne-am promis că o să ne revedem.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=1Wh2APMx1k4&t=522s
	Am ajuns să cunosc oameni și culturi diferite. chestia asta mă ajută și astăzi în ceea ce fac.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=NZhsWZp8NBc
Rasism/ discriminare	Au fost zile în care voiam să mă întorc acasă pentru că mă simțeam marginalizată la locul de muncă.	negativă	https://www.youtube.com/watch?v=sco1H_FYJoM
	Managera mea se enerva foarte repede pentru că făceam greșeli... o vedeam că nu mă suportă.	negativă	https://www.youtube.com/watch?v=sco1H_FYJoM
	Totul a fost foarte ok. Nu am avut probleme cu străinii, cu colegii de muncă sau cu cei din apartament.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=1Wh2APMx1k4&t=522s
Șoc cultural	Americanilor le plac festivalurile și sărbătorile. Mi-a plăcut atât de mult festivalul motocicliștilor, încât m-am îmbrăcat în motociclistă a	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=NZhsWZp8NBc

	doua zi la muncă.		
	M-a surprins faptul că americanii erau impresionați de faptul că noi, românii, suntem foarte muncitori.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=jqDD0vtJhJw
	Oamenii intră în restaurant și îți zâmbesc. Nu ai cum să fii supărat.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=NZhsWZp8NBc
	Totul s-a desfășurat în mod natural. Nu am avut niciun șoc.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=jqDD0vtJhJw
„American Dream”	America imi dă impresia ca pot face mai multe lucruri aici [...] Aici mă simt mai liberă!	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=jqDD0vtJhJw
	Nu-mi vine să cred că sunt aici. Acum 2 zile eram la cascada Niagara, ieri eram în Washington și azi sunt în New York. ce poate fi mai tare decât asta?	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=NZhsWZp8NBc
	Vedeam America doar în filme. Nu credeam că o să ajung vreodată aici!	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=NZhsWZp8NBc
	Mie mi se pare că "American Dream" nu mai e chiar așa un "dream".	negativă	https://www.youtube.com/watch?v=gpzfmelLhck
Stilul de viață american	Am fost surprinși să vedem că noi eram singurii care mergeam pe jos. Acolo toată lumea circula cu mașina.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=NZhsWZp8NBc
	Să vă așteptați ca oamenii să fie ceva mai calzi la prima vedere, dar dacă intrați în conflicte cu ei vor fi mult mai acizi decât noi, românii.	negativă	https://www.youtube.com/watch?v=sco1H_FYJoM

	Americanii salută foarte des, pe oricine și zâmbesc foarte des, chiar dacă nu te cunosc.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=jqDD0vtjhjw
	Felul în care acei oameni muncesc și studiază (etica muncii și a studiului) te disciplinează într-un fel.	pozitivă	https://www.youtube.com/watch?v=NZhsWZp8NBc

În conformitate cu **experiența americană** trăită de studenții români, aceștia se raportează la o aventură de neuitat, la lucruri pe care nu le-ar fi făcut niciodată în țară, la lucruri pe care le-au învățat și care o sa-i ajute toată viața și la lecții de viață, cum ar fi tolerarea. **Atitudinea pozitivă** exprimată de aceștia prin intermediul vlog-urilor se axează în primul rând pe informațiile pozitive transmise și în al doilea rând pe limbajul corpului, pe mimica feței și pe gesturile pline de fericire care se observă. Un student remarcă următoarele: "Nu pot să exprim prin cuvinte ceea ce simt față de experiența asta. E fenomenal!" și "Am făcut lucruri pe care în țară nu le-aș fi făcut niciodată. Am învățat extrem de multe lucruri și am devenit mult mai tolerant cu oamenii". Sentimentul de toleranță față de ceilalți este un sentiment de împlinire în concepția studentului român, întrucât acesta asociază parcursul său de învățare cu dezvoltarea sa privind toleranța față de ceilalți. Contrar, o studentă remarcă faptul că "Am trecut prin multe, și bune și rele, dar tot o vară de neuitat a fost!" – fapt care justifică o experiență plină de surprize și dezamăgiri, dar care s-a încheiat doar cu amintiri plăcute și cu dorința de împărtășire a acestora.

Procesul de socializare dintre indivizi se raportează la înțelegere, cooperare, acceptare, prietenie, familie și dezvoltare. Astfel, studenții români au reușit să cunoască noi oameni din toată lumea și implicit și descopere noi culturi: "Mi-am făcut prieteni mulți din România, Moldova, Serbia, Bosnia, Bulgaria, Rusia, Lituania, Nepal, State". **Atitudinea pozitivă** pe care o au studenții români vis-à-vis de socializarea, interacțiunea și formarea prietenilor cu ceilalți se raportează atât la experiența personală, cât și la experiența de muncă. Locul de muncă a facilitat **procesul de socializare**, întrucât cea mai mare parte din timp era petrecută împreună cu colegii de muncă sau chiar cu managerii: "Experiența de la restaurant a fost foarte interesantă, datorită oamenilor cu care am lucrat și cu care m-am împrietenit". Această experiență de muncă devine parte integrantă din **experiența americană**, întrucât în viziunea unor studenți colegii de muncă erau ca o a doua familie: "Cel mai mult mi-a plăcut de mediul de la muncă, de colegii cu care lucram. Ne-am simțit ca o familie". Un alt aspect pozitiv care se raportează la socializarea cu ceilalți reprezintă dezvoltarea personală și profesională, astfel încât prin intermediul valorilor și percepțiilor celorlalți, studentul român reușește să se dezvolte pe sine și să evolueze: "Am cunoscut o gramadă de oameni care m-au făcut să mă dezvolt din toate punctele de vedere".

Ideea de **multiculturalitate** este acceptată, tolerată și încurajată de studenții români, întrucât prin interacțiunea cu o nouă cultură, aceștia au reușit să învețe lucruri noi unii de la ceilalți, să formeze prietenii de lungă durată și să se dezvolte personal și profesional. Astfel, cunoscând oameni noi și interacționând cu ei, studenții reușesc să împărtășească **idei și valori comune**, care în percepția lor devin elemente importante pentru acțiunile lor viitoare: "Am ajuns să cunosc oameni și culturi diferite. chestia asta mă ajută și astăzi în ceea ce fac" și "Am cunoscut o mulțime de oameni de peste tot, oameni diferiți și am interacționat cu ei". Sentimentul de apartenență la grup este observat în vlog-ul unei studente: "Noi am stat în apartament cu filipinezi și a fost foarte ok. La final am plâns și ne-am promis că o să ne revedem".

Referitor la **multiculturalitate**, aceasta poate fi analizată și din perspectiva problemelor care apare în anumite grupuri de indivizi, cum ar fi probleme de ordin lingvistic: "Împărțeam camera cu 2 chinezi care nu prea știau engleză și vorbeau foarte mult în chineză, fapt care m-a făcut să mă simt puțin aiurea". Această **atitudine negativă** față de acceptarea și interiorizarea elementelor multiculturale, în cazul studentului român, "s-a născut" în urma comportamentului și atitudinii studenților străini. Marginalizarea socială poate avea consecințe grave asupra indivizilor dintr-o societate sau chiar dintr-un grup social, astfel că cei care inițiază un astfel de comportament, în cazul de față, sunt cei care nu acceptă interiorizarea și împărțirea valorilor cu celelalte culturi. Cei care sunt afectați de aceste acțiuni, deși doresc cooperare și interacțiune, ajung să negligeze ideea de multiculturalitate, tocmai "datorită" celor care insuflă valori negative.

Probleme sociale de ordinul discriminării rasiale, etnice sau sexuale, dar și de ordinul rasismului sunt amintite și împărțite în mediul online de către studenții români, indirect, prin intermediul vlog-urile lor: "Managera mea se enerva foarte repede pentru că făceam greșeli... o vedeam că nu mă suportă și că nu mă place". Sentimentul de disconfort și neplăcere pe care studentul român îl resimte din partea conducerii îl determină să simtă o presiune socială care în timp se transformă într-o problemă socială de ordinul **discriminării sau rasismului**. O altă studentă remarcă, în aceeași ordine de idei, următoarele: "Au fost zile în care voiam să mă întorc acasă pentru că mă simțeam marginalizată la locul de muncă". **Atitudine negativă** pe care studenții o resimt la locul de muncă vis-a-vis de probleme sociale care pot exista între indivizi se raportează la relațiile dintre angajați și conducere (manageri, supervizori), relații care în timp devin defectuoase din cauza climatului cultural al celor care inițiază astfel de comportamente.

Pe de altă parte întâlnim și **atitudine pozitivă** vis-a-vis de acest capitol: "Totul a fost foarte ok. Nu am avut probleme cu străinii, cu colegii de muncă sau cu cei din apartament". În acest caz studenții nu au avut probleme de ordin social, au interacționat și cooperat corespunzător și au avut parte de un climat liniștit, frumos și adecvat.

Șoc cultural pe care studenții români l-au experimentat, în mod direct, prin contactul cu americani, dar și cu alți indivizi din alte culturi, se raportează în primul rând la **atitudinea pozitivă** pe care aceștia o au față de comportamentul și atitudinea celorlalți. Nu am surprins niciun vlog în care un student să remarce un element care l-a determinat să spună un lucru negativ la adresa culturii americane, chiar dacă în analiza anterioară (Facebook), am surprins cel puțin un element negativ: mâncarea nesănătoasă. În cazul de față studenții sunt entuziasmați de tot ceea ce presupune **cultura americană**: "Americanilor le plac festivalurile și sărbătorile. Mi-a plăcut atât de mult festivalul motocicletistilor, încât m-am îmbrăcat în motocicletistă a doua zi la muncă" sau "Totul s-a desfășurat în mod natural. Nu am avut niciun șoc". Un element foarte important de remarcat este faptul că studenții români apreciază sinceritatea, devotamentul și sprijinul de care americanii dau dovadă în momentul interacțiunii cu aceștia, în special la locul de muncă: "M-a surprins faptul că americanii erau impresionați de faptul că noi, românii, suntem foarte muncitori" și "Oamenii intră în restaurant și îți zâmbesc. Nu ai cum să fii supărat".

"**Visul american**" este construcția socială pe care studenții nu ezită să o aprecieze, să o descopere și să se bucure de tot ceea ce poate oferi. Studenții se raportează la "visul american" folosind expresii precum "America îmi dă impresia că pot face mai multe lucruri aici" sau "Aici mă simt mai liberă". Analizând răspunsurile studenților putem observa faptul că ei asociază ideea de libertate, fericire și dezvoltare (atracții turistice/orașe foarte cunoscute) cu ideea "**visului american**": "Nu-mi vine să cred că sunt aici. Acum 2 zile eram la cascada Niagara, ieri eram în Washington și azi sunt în New York. ce poate fi mai tare decât asta?" sau "Vedeam America doar în filme. Nu credeam că o să ajung vreodată aici", fapt care denotă persistența și continuitatea semnificației acestui concept apărut în prima jumătate a secolului XX.

Pe de altă parte există și păreri contra care vizează **schimbarea negativă** a acestui concept, schimbare care s-a produs în timp: "Mie mi se pare că *American Dream* nu mai e chiar așa un "dream". De aici putem deduce faptul că acest student nu se regăsește cu ideea visului american, deși poate și-ar fi dorit să o facă, însă factorii care au contribuit la schimbarea negativă a acestui aspect l-au determinat să considere *American Dream* ca fiind un fenomen care este în decădere.

Stilul de viață american, prin intermediul căruia studenții români încearcă să cunoască o parte dintre elementele culturii americane, este surprins de aceștia prin comportamentul, atitudinea, obiceiurile și temperamentul/personalitatea americanilor. Astfel, una din studente face referire la **comportamentul** exemplar de care dau dovadă americanii în etica muncii: "Felul în care acei oameni (americanii) muncesc și studiază (etica muncii și a studiului) te disciplinează într-un fel", fapt care o surprinde într-un mod plăcut și impresionant. **Atitudinea** americanilor vis-a-vis de vecini, prieteni sau străini este una similară în sensul unei bune educații și creșteri: "Americanii salută foarte des, pe oricine și zâmbesc foarte des, chiar dacă nu te cunosc". Unul din **obiceiurile** practicate de americani vizează mijlocul de transport în comun: "Am fost surprinși să vedem că noi eram singurii care mergeam pe jos. Acolo toată lumea circulă cu mașina". Această afirmație sugerează deschiderea americanilor spre ideea conform căreia mijlocul de transport cel mai util este automobilul propriu. Temperamentul acestora este identificat ca fiind unul "acid" în special în momentele de conflict: "Să vă așteptați ca oamenii să fie ceva mai calzi la prima vedere, dar dacă intrați în conflicte cu ei vor fi mult mai acizi decât noi, românii", fapt care este pus în antiteză cu temperamentul românilor, în sens general.

6.4. FIȘE DE OBSERVAȚIE: OBSERVAȚIE PARTICIPATIVĂ, ACTIVĂ, NESTRUCTURATĂ ȘI NON-PARTICIPATIVĂ

Fișa 1: EXPERIENȚA WORK AND TRAVEL, SOCIALIZARE, ȘOC CULTURAL

Data: 25.07.2018

Stat/oraș: Maryland, Ocean City

Locația: Harrison's Harbor Watch

O întâmplare memorabilă de la locul de muncă, prin care am reușit să surprind câteva elemente culturale americane, face referire la o familie de americani (din Baltimore). O familie formată din părinți, bunici și copii. Aceștia erau foarte prietenoși, respectuoși, deschiși și calzi. Încă de la intrare îi observ și îi analizez: vestimentația, comportamentul, atitudinea. Atmosfera era una plăcută: am interacționat, am avut discuții interesante și am legat o prietenie. Prezența mea i-a încântat nespuse de mult, mai ales datorită poveștilor legate de România. Copiii erau fascinați de accentul meu și doreau să audă cât mai multe cuvinte în limba română. La final mi-au lăsat un bilețel cu numărul lor de telefon, numele lor (ca să-i pot găsi pe *Facebook*) și un mesaj foarte emoționant. În acel moment am simțit că am creat o legătură, o prietenie frumoasă.

Referitor la socializarea cu prietenii, cu colegii de muncă (fete și băieți afro-americani, hispanici, caucazieni), acesta a fost una productivă. Colegii și vecinii mei americani mereu aveau dorința de a ajuta și de a bucura persoana de lângă. Aceștia erau mereu respectuoși (mă salutau chiar dacă nu mă cunoșteau), amabili, deschiși la oportunități și experiențe noi, înțelegători și corecți. Spre exemplu, la locul de muncă unul din colegii mei (un român) a încercat să înșele un alt coleg (un american) în ceea ce privește bacșișul ospătarului, însă această încercare eșuată a iscat un scandal monstru. Chiar dacă americanii par foarte liniștiți și nepăsători la prima vedere, atunci când vine vorba de o problemă, aceștia se exteriorizează și devin foarte luptători pentru drepturile lor.

Fișa 2: ȘOC CULTURAL, AMERICAN LIFE-STYLE, SOCIALIZARE

Data: 30.09.2018

Stat/oraș: Maryland, Ocean City

Locația: Seacrets

Într-o seară am ieșit la un restaurant și am observat 4 americani și afro-americani care stăteau la o distanță relativ mică față de mine. Aceștia păreau a fi destul de zgomotoși: discutau și râdeau foarte tare. Deși acești indivizi ofereau impresia că sfidează intimitatea celor din jurul lor și că nivelul lor de educație ar fi unul scăzut, în momentul în care ospătarul le-a atras atenția cu privire la zgomotul pe care îl făceau, aceștia s-au conformat și au continuat discuția în liniște, fără alte argumente, fapt care m-a impresionat în mod plăcut. Cu privire la caracteristica vestimentară, care se plasează în conceptul larg "american life-style", stilul pe care l-au abordat acești americani și pe care l-am mai văzut și la alți indivizi este acel "american outfit": haine foarte largi (doar brand-uri), cu foarte multe accesorii (lanțuri, brățări, ceasuri, inele) și un look foarte *fresh*.

Fișa 3: MULTICULTURALITATE, PROBLEME SOCIALE, AMERICAN DREAM.

Data: 02.10.2018-06.10.2018

Stat/oraș: New York/New York

Locația: Cartierul Brooklyn

În cartierul respectiv, în Brooklyn, comunitatea predominantă era cea afro-americană, eu și prietenii mei fiind printre pușinii europeni de acolo. Americanii transmiteau un sentiment de dispreț sau frică în momentul în care interacționam din priviri. Nu am întâmpinat probleme de ordinul jignirilor sau certurilor, tocmai pentru că aceștia sunt foarte pașnici, calmi și nepăsători, însă cei mai mulți dintre ei nu reușesc să-și stăpânească propriile sentimente și percepții în acord cu indivizii diferiți față de ei (în mod special fizic: culoarea pielii) sau cu tipologia indivizilor pe care nu o întâlnesc zilnic (trăsături asiatice sau europene).

Proprietarul nostru era afro-american, avea 30 de ani și locuia vis-a-vis de apartamentul în care am stat eu și prietenii mei, timp de câteva zile în Brooklyn, New York. Acesta era un bărbat foarte prietenos, respectuos și educat. Am avut o comunicare eficientă și nu am întâmpinat niciun fel de problemă. Din contră, ne-a oferit câteva sfaturi pentru călătoria noastră în New York. Sfaturile primite de la el ne-au fost de folos, întrucât ne-au ajutat să explorăm mai bine această "lume perfectă", acest oraș în care totul este posibil, în care ideea de *American Dream* încă persistă și va rămâne mereu în amintirea oamenilor.

Un aspect important de notat aici este faptul că o parte dintre prietenii cu care eram în New York (români) aveau o atitudine negativă față de proprietar sau chiar de vecini. Aceștia simțeau o reticență față de tot ceea ce se întâmpla: față de atitudinea vecinilor atunci când ne vedeau, față de discuțiile pe care le aveam cu proprietarul. Am observat acest lucru încă de când am ajuns în acel cartier. Aceștia nu erau deloc mulțumiți de cartierul Brooklyn, tocmai datorită ponderii majoritari – minoritari și pentru a se asigura că totul este în regulă aceștia încuiau ușile de la intrare în fiecare seară și trăgeau draperiile, pentru a nu fi văzuți de vecini și pentru a nu fi judecați.

6.4.1. Interpretarea observațiilor

Fiind un program de schimb cultural în care muncești, te dezvolți, cunoști oameni de peste tot, socializezi, legi prietenii, călătorești și îți faci amintiri, "Work and Travel" pune la dispoziția studenților un pachet complet care vizează o experiență de neuitat în Statele Unite ale Americii: un loc de muncă, remunerație și posibilitatea de a călători oriunde. În ceea ce privește propria mea experiență "Work and Travel", admit faptul că mi-am făcut prieteni, am experimentat viața în stil american, am adoptat (interiorizat) anumite elemente din cultura americană și m-am dezvoltat atât pe plan personal, cât și pe plan profesional.

Elementele culturale-cheie pe care le-am observat în comportamentul americanilor fac referire la respect, amabilitate, prietenie, curiozitate și deschidere spre noi experiențe. În urma

interacțiunii directe și indirecte cu americanii, în contexte diferite, am reușit să surprind și să analizez diferite aspecte culturale americane, cum ar fi socializarea dintre indivizi, acceptarea sau refuzul multiculturalității, prezența problemelor sociale de tip rasism sau discriminare, prezența șocului cultural pozitiv, dar și stilul de viață american, care vizează îmbrăcămintea și comportamentul americanilor și persistența ideii "visului american".

Referitor la **socializarea**, americanii sunt foarte deschiși, mai ales dacă locul lor de muncă presupune o astfel de activitate. Am observat acest lucru în situațiile în care am fost nevoită să comunic cu ei în scop profesional sau în scop personal. Unii dintre ei sunt foarte dezorganizați, mai ales atunci când sunt extenuați din cauza muncii, însă încearcă din răspuțeri să nu arate acest lucru, ci să-și potențeze adevărata lor valoare/aptitudine în domeniul în care profesază, chiar dacă acesta presupune socializarea cu ceilalți.

Ideea **multiculturalității** este acceptată și apreciată în American, astfel că aici întâlnim diferite etnii și culturi: portoricani, chinezi, evrei, irlandezi, italieni, coreeni, afro-americani, înregistrând populații de ordinul sutelor sau chiar milioanele de indivizi. Astfel, posibilitatea de a întâlni sau cunoaște indivizi diferiți în fiecare zi este foarte mare. De asemenea aici intervine și posibilitatea apariției **problemelor sociale**, cum ar fi discriminarea sau rasismul de gen, naționalitate, religie sau sex. Majoritatea indivizilor sunt deschiși spre multiculturalitate. Ei socializează și interacționează zilnic unii cu alții, însă există și indivizi care, conform propriilor concepții și idei, nu tolerează multiculturalitatea. Un exemplu bun în acest sens face referire la cei 2 români care nu erau deloc mulțumiți de cartierul Brooklyn, din cauza ponderii majoritari – minoritari și în special din cauza elementului rasial.

Șocul cultural pozitiv pe care l-am resimțit în momentul contactului cu familia din Baltimore poate fi asociat cu un sentiment de împlinire și liniște, deoarece acela a fost unul din primele contacte directe cu noua cultură. Atitudinea, percepția și curiozitatea americanilor vis-a-vis de detaliile semnificative ale vieții celuilalt reprezintă o trăsătură culturală deosebită, întrucât de aici denotă interesul și respectul pe care aceștia îl resimt în momentul discuției, față de celălalt individ.

Stilul de viață american și ideea "**visului american**" sunt 2 elemente culturale specifice, care nu pot fi ignorate sau neidentificate. Vestimentația americanilor este unul din factorii semnificativi ai stilului de viață american, întrucât se diferențiază de restul stilurilor prin hainele largi, excesul de bijuterii și existența brand-urilor de top. În aceeași măsură identific câteva elemente principale care vizează persistența "visului american", atât în concepția turiștilor, cât și în concepția localnicilor, americanilor: hiper-aglomerația urbană, existența metropolelor arhicunoscute, atracțiile turistice foarte populare, cum ar fi Statuia Libertății sau Cascada Niagara, dar și sentimentul de mândrie pe care americanii încă îl resimt în momentul contactului cu turiștii. Un exemplu bun în acest sens face referire la dorința proprietarului din Brooklyn de a oferi sfaturi de vizitat locuri turistice interesante în mica excursie în New York.

7. CONCLUZII

Elementele centrale pe care le-am studiat, analizat și prezentat în lucrarea de față au reușit să devină un tot unitar și să ofere o perspectivă amplă asupra conceptului general de cultură americană. Astfel, experiența americană a fost asociată în mod direct cu socializarea pozitivă, cu interiorizarea valorilor, normelor, obiceiurilor și stilului de viață american, cu ideea de pro-multiculturalitate și cu experimentarea șocului cultural pozitiv. Pe de altă parte, indivizii care s-au situat la polul opus au experimentat un șoc cultural negativ, au întâmpinat probleme sociale de ordin discriminator, rasist, au valorificat experiența americană ca fiind una negativă, lipsită de respect, socializare și au desființat construcția socială a visului american, a culturii

americane cinematografice, dezamăgind și alți indivizi și distrugând speranțele lor, prin intermediul mediului online.

În ceea ce privește contactul direct cu această cultură, în urma observațiilor, am reușit să surprind și să analizez aspectele culturale americane care fac referire la socializarea dintre indivizi, la fenomenul multiculturalității, la prezența problemelor sociale de tip rasism sau discriminare, la prezența șocului cultural pozitiv, dar și la stilul de viață american, care vizează îmbrăcămintea și comportamentul indivizilor și persistența ideii "visului american" atât în rândul nativilor, cât și în rândul străinilor, turiștilor. Concluzionând, observațiile realizate de-a lungul celor 4 luni de ședere în America au contribuit semnificativ la analiza conceptelor culturale pe care le-am studiat.

Întrebarea de cercetare a vizat șocul cultural resimțit de studenții români în momentul contactului cu noua cultură. Cu ajutorul metodelor de cercetare sociologice am reușit să răspund la întrebarea de cercetare formulată și să prezint, elaborez și detaliez ceea ce reprezintă șocul cultural pozitiv și negativ și cum se manifestă acesta în rândul studenților români. Șoc cultural pe care aceștia l-au experimentat, în mod direct, prin contactul cu studenții americani, dar și cu alți indivizi, se raportează în primul rând la atitudinea pozitivă pe care aceștia o au față de comportamentul și atitudinea celorlalți. Nu am surprins niciun vlog, de pe Youtube, în care un student să remarce un element care l-a determinat să spună un lucru negativ despre cultura americanilor, însă pe Facebook am surprins cel puțin un element negativ: mâncarea nesănătoasă. În cazul de față studenții sunt entuziasmați de tot ceea ce presupune cultura americană: stilul de viață american, sinceritatea, devotamentul și sprijinul americanilor, dar și socializarea dintre indivizii care aparțin diferitelor culturi și etnii.

Concluzia cu privire la analiza de conținut pe care am realizat-o în mediul online, atât pe platforma socială *Facebook*, cât și pe *Youtube*, face referire la conținutul calitativ extras și la avantajele abordării analizei de conținut, atât pe *Facebook*, cât și pe *Youtube*. În cadrul acestor platforme de socializare studenții propun anumite teme cu privire la programul de schimb cultural "Work and Travel" (muncă, remunerație, experiență, informații) și discută, se contrazică sau își exprimă părerea. Astfel, aceștia comunică mai ușor și mai facil cu indivizii din toată lumea, având scopuri și obiective comune: de a educa, informa și amuza alți adolescenți/tineri, prin activitatea pe care ei o întreprind.

Prin intermediul platformei **Facebook** studenții își pot exprima ideile și percepțiile vis-à-vis de subiectele propuse, exprimarea lor fiind una informală, simplă, non-academică sau chiar vulgară uneori. Fiind un mediu propice de exprimare a părerii, studenții se manifestă ca atare și elimină barierele sociale, socializând în scris cu ceilalți studenți.

Prin intermediul platformei **Youtube** studenții își pot exprima sentimentele și atitudinea față de un anumit subiect în mod direct și vizual, însă aceștia prezintă o anumită reticență în fața camerei, datorată barierele sociale care impun anumite limite în exprimarea lor verbală și comportamentală. Exprimarea lor poate fi atât informală, cât și formală.

În ceea ce privește scopul cercetătorului, acestuia îi este imposibil să regăsească toate informațiile relevante studiului în doar câteva videoclipuri urmărite. Utilizând platforma *Facebook*, cercetătorul poate vizualiza sute sau mii de comentarii, iar avantajul cel mai de preț pe care îl oferă această platformă este economisirea timpului. Deși este posibil ca acesta să întâlnească zeci sau chiar sute de comentarii irelevante pentru studiu, timpul pentru vizualizarea lor este mult mai scurt decât timpul vizualizării unui singur vlog, pe *Youtube*.

8. BIBLIOGRAFIE

- Adler, P.S. (1975). The transitional experience: An alternative view of culture shock. *Journal of Humanistic Psychology*
- Bourdieu, P. (1986). The Forms of capital. New York, Greenwood. In J. Richardson (Ed.) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*
- Chelcea, S. (2001). *Metodologia cercetării Sociologice*. București. Editura Economică
- Frank, A. P, Essman, H. (1999). *The Internationality of National Literatures in Either America: Transfer and Transformation*
- Geertz, C. (1973). *The Interpretation of Cultures*. New York, Basic Books. [Online] Disponibil pe: <https://www.enotes.com/topics/interpretation-cultures>
- Hall, S. (2001). *The multicultural question*. Milton Keynes, United Kingdom. Pavis Centre for Social and Cultural Research, Faculty of Social Sciences
- Hofstede, G. (1997). *Cultures and Organizations: Software of the mind*. New York
- Roseti, R. (2017). Happy 4th of July: “American dream”, între impactul sociologic și cel metaforic. *Revista Cariere*
- Jones J. M. (1997). *Prejudice and Racism*, 2nd ed. New York
- Murdock, G. P. (1949), *Social Structure*. New York. Ulan Press
- National Research Council (US) Panel on Race, Ethnicity, and Health in Later Life (2004), *Understanding Racial and Ethnic Differences in Health in Late Life: A Research Agenda*, Washington. [Online] Disponibil la: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK24680/>
- Nye, M. (2007). *The challenges of multiculturalism*. United Kingdom. Routledge
- Oberg, K. (1960). *Cultural Shock: Adjustment to New cultural Environments*. Practical Anthropology.
- OER Services, What is culture? [Online] Disponibil la: <https://courses.lumenlearning.com/suny-herkimer-sociology-1/chapter/what-is-culture/>
- Vlăsceanu, L. (2011). *Sociologie*. București. Editura Polirom
- Williams D.R, Neighbors H. W, Jackson J.S. (2003). Racial/ethnic discrimination and health: Findings from community studies. *American Journal of Public Health*
- Winkelman, M. (1994). *Cultural Shock and Adaptation*. *Journal of Counseling & Development*